

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра дошкільної освіти та соціальної роботи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»
на тему «Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами
казки»

Виконала:

здобувач вищої освіти групи М122-с

Денного відділення

012 Дошкільна освіта

Дошкільна освіта. Початкова освіта

Симан Єлизавета Євгенівна

Керівник: канд. пед. наук, ст. викладач

Солонська Альона Артурівна

Рецензент: доктор пед. наук, професор
кафедри початкової і спеціальної освіти

Шевченко Юлія Михайлівна

Запоріжжя, 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	6
1.1 Поняття гендер та особливості гендерного виховання.....	6
1.2 Специфіка виховання дітей старшого дошкільного віку з урахуванням гендерних особливостей.....	21
1.3 Казка як засіб гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	25
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКИ.....	35
2.1 Особливості дослідження стану гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	35
2.2 Методичні рекомендації використання казки як засобу гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	51
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74

АНОТАЦІЯ

Симан Єлизавета Євгенівна. Магістерська робота: «Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами казки» виконана на кафедрі дошкільної освіти і соціальної роботи Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи Солонська Альона Артурівна.

У роботі визначено поняття «гендер» та особливості гендерного виховання; розкрито специфіку виховання дітей старшого дошкільного віку з урахуванням гендерних особливостей; охарактеризовано казку як засіб гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.

У дослідженні визначено особливості дослідження стану гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку; розроблено методичні рекомендації використання казки як засобу гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: *гендер, гендерне виховання, казка, діти старшого дошкільного віку.*

SUMMARY

Syman Yelyzaveta. Master's thesis: "**Gender education of older preschool children by means of fairy tales**" was performed at the Department of Pre-School Education and Social Work of the Educational and Scientific Institute of Socio-Pedagogical and Artistic Education of Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University.

Scientific adviser: candidate of pedagogical sciences, senior lecturer of the department of preschool education and social work Solonska Alona.

The work defines the concept of "gender" and features of gender education; the specifics of raising children of older preschool age, taking into account gender characteristics, are revealed; the fairy tale is characterized as a means of gender education for children of older preschool age.

In the study, the peculiarities of the study of the state of gender education of children of older preschool age are determined; methodical recommendations for the use of fairy tales as a means of gender education of older preschool children were developed.

Key words: *gender, gender education, fairy tale, children of older preschool age.*

РЕФЕРАТ

магістерської роботи на тему:

«Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами казки»

Студентки магістратури: Симан Єлизавети Євгенівни.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи Солонська Альона Артурівна.

Актуальність. Сучасне суспільство ставить перед нами багато завдань і викликів, серед яких одним з найважливіших є формування гендерної свідомості та гендерної рівності вже на ранньому етапі життя людини. В сучасному світі питання гендерної рівності та виховання дітей з врахуванням гендерних аспектів набувають особливої актуальності. Виховання нового покоління з глибоким розумінням гендерних ролей та можливостей є стратегічно важливим завданням для суспільства. Дошкільний вік є критичним періодом у становленні особистості дитини, і саме тут засвоюються основи взаємин між статями, відбувається формування гендерних ролей та стереотипів.

Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку є актуальною та надзвичайно важливою проблемою сучасного педагогічного процесу. Саме в цьому віці діти починають усвідомлювати свою статеву належність і роль у суспільстві. Одним із ключових елементів ефективного гендерного виховання є використання різних педагогічних засобів, серед яких особливе місце належить казці.

Казка, як засіб морального та соціального виховання, має великий потенціал для впливу на гендерні уявлення та стереотипи дітей. Казка є чарівним світом, де можливо перетворення та вчення, і дослідження її ролі у гендерному вихованні відкриває шляхи до покращення якості освіти та створення більш рівного та толерантного суспільства. Казка як педагогічний інструмент відзначається своєю універсальністю, здатністю до адаптації та впливу на формування ціннісних орієнтацій та соціальних навичок у дітей. Особливо важливим є використання казки для гендерного виховання дітей

старшого дошкільного віку, оскільки саме в цьому віці формуються первинні уявлення про гендерну приналежність та гендерні ролі.

Об'єкт дослідження – процес гендерного виховання дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – казка як засіб гендерного виховання дітей дошкільного віку.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати ефективність використання казки для гендерного виховання дітей дошкільного віку.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань дослідження:

1. Проаналізувати поняття «гендер», особливості гендерного виховання.
2. Розглянути казку як засіб гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.
3. Теоретично обґрунтувати особливості дослідження стану гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.
4. Розробити методичні рекомендації використання казки як засобу гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.

Загальний зміст

У вступі розкривається актуальність дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету дослідження, сформульовано основні завдання, визначено сутність основних понять дослідження.

У першому розділі «Теоретичні аспекти гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку» визначено поняття «гендер» та особливості гендерного виховання; розкрито специфіку виховання дітей старшого дошкільного віку з урахуванням гендерних особливостей; охарактеризовано казку як засіб гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.

У другому розділі «Емпіричне дослідження гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами казки» визначено особливості дослідження стану гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку;

розроблено методичні рекомендації використання казки як засобу гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку.

За результатами дослідження сформульовані висновки

У ході виконання кваліфікаційної роботи на тему «Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами казки» були виявлені і проаналізовані різні аспекти впливу використання казок на формування гендерних ставлень та розуміння гендерної різноманітності серед дітей цього вікового періоду.

Одним із завдань дослідження було проаналізувати поняття «гендер» та особливості гендерного виховання в контексті використання казок для дітей старшого дошкільного віку. У ході аналізу зазначили, що гендер – це соціокультурна та психологічна концепція, яка формується через соціалізацію та визначає ролі, очікування і стереотипи, пов'язані із статевою приналежністю.

Гендерне виховання визначається як процес формування усвідомлення гендерних ролей та ідентичності, а також як засіб боротьби з гендерною дискримінацією. Воно покликане навчити до рівності, сприяти рівним правам та можливостям для всіх, незалежно від статі чи статевої ідентичності. Такий підхід до гендерної тематики є необхідним для сучасного суспільства та має важливе значення в розвитку соціокультурних норм та цінностей.

Під час проведення дослідження були розглянуті різні аспекти впливу казок на формування гендерних ставлень та розуміння гендерної різноманітності серед дітей цього вікового періоду.

Аналіз теоретичних аспектів гендерного виховання, проведений у роботі, визначає його важливість як передумови для успішної реалізації програм та методик гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку. Гендер, як соціокультурна категорія, визначає спосіб, яким індивіди розуміють і виражають свою гендерну ідентичність у контексті соціальних та культурних норм.

Висновки роботи підкреслюють актуальність проблеми гендерних стереотипів у сучасному суспільстві, які можуть обмежувати можливості та сприяти гендерній нерівності. Гендерне виховання, зокрема через використання казок, повинно сприяти освіті про гендерні стереотипи та розвитку критичного мислення дітей, а також визначати цілі гендерного виховання – рівність та рівноправ'я для всіх.

Співпраця з батьками та вихователями є ключовою для успішної реалізації гендерного виховання. Робота вказує на важливість гендерного виховання як засобу попередження насильства і дискримінації та створення безпечного та толерантного суспільства.

У висновках ми можемо підкреслити, що формування гендерної ідентичності та усвідомлення гендерних ролей відбувається на ранніх стадіях розвитку, і гендерне виховання в старшому дошкільному віці відіграє важливу роль у цьому процесі. Діти навчаються гендерним стереотипам через спостереження та спілкування з оточенням, тому важливо вибирати матеріали та зміст, сприятливі для розвитку позитивних гендерних понять.

Зазначена в роботі роль вихователів та батьків у гендерному вихованні дітей визначає їхню обов'язкову обізнаність і активну участь у процесі формування гендерної свідомості. Вони повинні створювати сприятливе середовище для розвитку дитини, де вона відчуває підтримку у вільному виборі гендерної ідентичності. Продовження співпраці між сім'єю та закладом дошкільної освіти є ключовим аспектом для ефективного впливу гендерного виховання на розвиток дітей.

У контексті магістерської роботи, спрямованої на розгляд казки як засобу гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку, отримані висновки підкреслюють важливість цього аспекту виховання. Казка, як інструмент, має значущий вплив на формування гендерних уявлень та розуміння ролей хлопчиків і дівчаток.

Використання казок в гендерному вихованні дітей старшого дошкільного віку сприяє формуванню позитивних гендерних ставлень.

Важливою частиною гендерного виховання через казки є можливість діалогу та обговорення. Діти, які мають можливість обговорювати гендерні аспекти казок, розвивають критичне мислення та здатність аналізувати гендерні стереотипи. Дослідження підтверджує важливість наявності позитивних гендерних образів у казках. Герої, які демонструють рівність, справедливість та толерантність, впливають на формування позитивних гендерних ставлень у дітей. Результати дослідження вказують на те, що діти, які беруть участь у гендерному вихованні і вдома, і в дитячому саду, мають більше можливостей для розвитку гендерної свідомості.

Результати дослідження свідчать про те, що казки є потужним інструментом для формування світогляду дітей та впливу на їхні гендерні переконання. Вони надають можливість створювати позитивні образи героїв, які відповідають різноманітності гендерних ролей.

У ході дослідження стану гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку було теоретично обґрунтовано його особливості, визначено важливі аспекти впливу гендерного виховання на формування гендерних ставлень та розуміння гендерної різноманітності у цьому віковому періоді. Аналіз теоретичних аспектів підкреслив важливість гендерного виховання як передумови для успішної реалізації програм та методик в закладах дошкільної освіти.

Дослідження також вказує на важливість вибору матеріалів для гендерного виховання, які сприяють формуванню позитивних гендерних уявлень у дітей. Врахування педагогами та батьками цього аспекту сприяє створенню позитивного гендерного середовища для виховання у дітей свідомих, толерантних та рівноправних громадян.

У рамках останнього завдання були розроблені методичні рекомендації щодо використання казок як ефективного інструменту гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку. Дослідження підкреслило значення вибору позитивних гендерних образів у казках та їх вплив на формування позитивних гендерних ставлень. Розроблені рекомендації дозволяють

враховувати цей аспект при виборі та адаптації матеріалів для гендерного виховання.

Програма гендерного виховання через казки сприяє активній участі дітей у процесі вивчення гендерних питань. Рольові ігри, творчі завдання та обговорення дозволяють дітям відчувати себе активними учасниками навчального процесу. Гендерне виховання є ефективним тільки в разі спільної роботи з батьками і вихователями. Поширення гендерної освіти на рівень сім'ї та закладу дошкільної освіти робить її більш системною і стійкою.

Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами казки є актуальною та важливою складовою їхньої підготовки до життя в сучасному суспільстві. Програма гендерного виховання може бути успішно впроваджена в заклади дошкільної освіти та домашнє оточення для покращення розуміння та прийняття гендерної різноманітності дітьми, сприяючи створенню більш толерантного та рівноправного суспільства.

Отже, висновок вказує на важливість теоретичного обґрунтування та практичного розвитку гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку через використання казок. Отримані результати та рекомендації можуть служити основою для подальших досліджень та розробки програм гендерного виховання в закладах дошкільної освіти, сприяючи формуванню толерантного та рівноправного суспільства.

Отримані в процесі дослідження результати можуть бути використані у педагогічній діяльності закладів дошкільної освіти, у післядипломній підготовці та перепідготовці педагогічних кадрів.

Рік виконання магістерської роботи – 2022-2023 н.р.

Місце виконання – кафедра дошкільної освіти і соціальної роботи Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Кваліфікаційна (магістерська) робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи

становить 78 сторінок. Список використаних джерел містить 50 найменувань.
Робота містить 1 таблицю.